

Miljømærkesekretariatet

Svanens sang for vaskemidler

Forbrugerrådets blad TÆNK har bragt en test af color-vaskemidler. Denne test er blevet kraftigt kritiseret af vaskemiddelproducenternes brancheorganisation, SPT. Miljømærkesekretariatet, der står bag Svanemærket og har en aktie i testen, svarer her på kritikentager her til genmæle.

Af Jesper Winther Andersen

Der er berettiget fokus på vaskemidler og miljøet. Vi bruger ca. 33 millioner kilo vaskepulver om året i Danmark. Tekstilvaskemidler belaster miljøet, når de sammen med vaskevandet ledes ud i vandmiljøet. Midlerne indeholder stoffer, der er skadelige for dyr og planter. Mange af de miljøskadelige stoffer fjernes i rensningsanlæg, men nogle slipper ud i naturen. Vaskemidlerne bidrager dermed til en forarmet natur med færre dyre- og plantearter og dårligere badevandskvalitet.

- Det er her, det nordiske miljømærke Svanen kommer på banen som miljøgarant. Et produkt kan kun blive Svanemærket, hvis det opfylder en række miljø- og kvalitetskrav. Kravene fastsættes efter en samlet vurdering af produktets miljøbelastning fra "vugge til grav", dvs. fra råvarerne produceres til det brugte vaskemiddel ledes ud med vaskevandet. Det danske Miljømærkesekretariat kontrollerer, at de miljømærkede produkter lever op til miljøkravene samtidig med, at kvaliteten er i orden. Kravene skærpes regelmæssigt på baggrund af ny viden og teknologi. Dermed reduceres produkternes miljøbelastning løbende, forklarer afdelingschef Jørgen Toldsted, Miljømærkesekretariatet, til MILJØ MAGASINET. Han fortsætter:

- Svanen sætter grænser for hvor giftige stofferne i vaskepulveret må være og kræver, at de skal kunne nedbrydes. Det er Svanens mål at reducere vandforureningen ved både at begrænse den anvendte mængde vaskemiddel og dets indhold af skadelige stoffer. Svanen sætter f.eks. grænser for vaskemidlets samlede kemikaliebelastning af vandmiljø, rensningsanlæg og spildevandsslam.

De miljømærkede er bedst

De miljømærkede varer er bare de bedste, og det gælder uanset om vi taler miljø, sundhed eller kvalitet. Det gælder i hvert fald for de vaskemidler, babyotions/cremer og babybodystoc-

- Vi tager det roligt, når nogle af de toneangivende vaskemiddelproducenter anfører værdien af vores test. Deres kritik kommer ikke bag på os, og vi står inde for testen. En stor del af de mindre producenter har miljømærket certificerede, og det glæder vi os selvfølgelig over. Vi havde dog gerne set, at også de store lod sig miljømærkecertificere, siger Anja Keller og Jørgen Toldsted

kings, der testes i det seneste nummer af forbrugerbladet TÆNK. Så kontant lyder konklusionen fra Forbrugerrådet. Vaskepulvere er blevet testet for miljøbelastning, indholdet af de 26 særligt allergifremkaldende parfumestoffer og vaskeeffektivitet, og 16 af de mest populære vaskemidler har været udtaget til test. Her kommer det miljømærkede produkt Ånglamark Bluecare Color ud som en klar TÆNK testvinder. Og Neutral Color med svanemærket er også med i den bedste gruppe, hvad angår miljø, og synligt til sundhed og effektivitet.

Vaskemiddelproducenternes brancheorganisation, SPT, mener, at Miljømærkesekretariatet har bestilt testen hos TÆNK. Det er ikke korrekt. Testen er et fællesprojekt for Miljømærkesekretariatet og TÆNK. Vi deler udgifterne til gennemførelsen af testen, lyder svaret fra TÆNK, hvor man peger på, at "Det ikke kommer ikke som nogen overraskelse for os, at vaskemiddelindustrien kritiserer vores test. De har gennem hele forløbet forsøgt at stoppe eller forsinke gennemførelsen af testen. Testresultater kan gøre ondt på nogle af producenterne, fordi resultaterne ofte flytter markedsandele. Og nu forsøger brancheorganisationen som modtræk at miskreditere vores testdesign og -metoder. Vi har udarbejdet en god og valid sammenligning af et bredt udsnit af vaskemidler på det danske marked. Vores test er planlagt og gennemført efter nøje drøftelser med uafhængige eksperter og myndigheder på området og med reference til tidligere danske og udenlandske test. Testen giver en god og fair sammenligning af vaskeeffektivitet og miljøpåvirkning for vaskemidlerne, som kan bruges som et konkret værktøj for alle danske forbrugere, når de skal vælge hvilke vaskemiddel de vil købe".

Hertil siger Jørgen Toldsted:

- Vi ser resultatet af, at de mest toneangivende vaskemiddelproducenter kommer dårligst ud af testen. Deres kritik kommer ikke bag på os, og vi står inde for testen. De store producenter bryder sig ikke om Miljømærket og har ikke ønsket at glæde de danske forbrugere med denne service. Til gengæld er en stor del af de mindre og i øvrigt danske producenter certificerede, og det glæder vi os selvfølgelig over. Vi havde gerne set, at også de store lod sig miljømærkecertificere.

Svar på tiltale

SPT har valgt at kommentere TÆNK's test på en række punkter. Projektleder Anja Keller, Miljømærkesekretariatet, giver her sine kommentarer til SPT's ankepunkter:

SPT: Testen har ikke fokus på de egenskaber ved color-vaskemidler som forbrugerne lægger vægt på. Testen er lavet ud fra kriterierne for det nordiske miljømærke Svanen. Derfor er fokus på miljøegenskaber og ikke på vaskeegenskaber. Det leder blandt andet SPT frem til, at testen er ikke grundig nok til at være basis for en sammenligning af vaskeegenskaber: Der er kun anvendt 3 prøvevaske med test på 4 plettyper. Det er for få, til at kunne sammenligne produkterne. Tidligere danske forbrugertest har anvendt 10 prøvevaske på 9 plettyper og i den seneste tyske forbrugertest fra 2004 er der anvendt 15 prøvevaske på 15 plettyper.

- Der er anvendt smudspletter som i Svanens kriterier for effektivitet version 5.0. Valget af disse smudspletter er forankret gennem løbende kommunikation med producenter i løbet af kriterieudviklingen og skulle give et billede inden for forskellige kategorier af smuds. De valgte kategorier er: protease (enzymplet), amylose (enzymplet) og generel rengørende ef-

fekt. Det er de tre kategorier, man opererer med, når det drejer sig om color-vaskemidler. Hvidvaskemidler testes også for deres blegende effekt. Hvorvidt det er nok at have én proteaseplet, én amyloseplet og tre pletter til generel rengøring, er en smagssag. Hvorvidt valget af flere smudspletter havde flyttet resultatet er muligt. Pletter til generel rengøring er meget specialiserede i vaskemidlet, og hvis der er valgt pletter, hvor et vaskemiddel er specielt godt, vil det jo komme bedre ud, end et vaskemiddel, hvor der er fokuseret på en anden plet. Derfor er det vigtigt at understrege, at det er det resultat, der fås med disse pletter. Sådan vil det være for enhver test - uanset hvor mange pletter der vælges, pointerer Anja Keller.

Trekantsdrama

Også på miljøområdet er der uenighed om testens værdi.

SPT: Tildeles et vaskemiddel 1 rød trekant betyder det, at produktet kan klare Svanens nuværende krav for en miljøvurdering ved CDV (kriterieversion 4.8).

Hvis vaskemidlet tildeles 1 grøn trekant betyder det, at det kan klare Svanens fremtidige miljøvurdering ved CDV (kriterieversion 5.1) Ingen vaskemidler er endnu svanemærket efter Svanens fremtidige miljøvurdering ved CDV.

Får vaskemidlet 2 grønne trekanter skal det være noget bedre end Svanens fremtidige krav. Branchens miljøvurdering ved CDV viser, at alle de testede vaskemidler er tilstrækkeligt gode til at klare Svanens miljøvurdering ved CDV både nu og i fremtiden. Miljøvurderingen viser, at vaskemidlerne kan klare en langt skarpere miljøvurdering end den som kræves for at få 2 grønne trekanter. TÆNK og Svanens tildelingskriterier anvender en øvre grænse med 2 blå trekanter, som desværre medfører, at de vurderede vaskemidler bliver miljøvurderet alt for lavt. Branchens miljøvurdering (og sandsynligvis TÆNKs) og de beregnede CDV værdier er omkring dobbelt så gode som det, der kræves for at få 2 grønne trekanter. Det burde kunne lade sig gøre at få mindst 3 grønne trekanter i TÆNKs test for den helt rigtige præstation. De testede vaskemidler indeholder ikke ingredienser i betydelige mængder, som er meget miljøfarlige. Generelt er der tale om vaskemidler med en relativ lav miljøbelastning, siger Torben Madsen fra DHI - Institut for Vand og Miljø.

- SPT kritiserer flere punkter, men vi mener for eksempel ikke, at der kan foretages en direkte sammenligning mellem svanens grænseværdi version

4.8 (gamle krav - ikke "nuværende"), og den CDV der regnes med i testen og Svanens kriterier version 5.1, da der ikke findes en lineær sammenhæng mellem disse. Denne udtalelse må stå for SPT's regning, og dokumentation for påstanden findes ikke i udtalelsen. Den er altså "gratis" for dem, mener Anja Keller, der fortsætter:

- Det er korrekt, at 1 grøn trekant svarer til netop at bestå Svanens nuværende krav til CDV (ikke "fremtidige" krav - nuværende). Det er et niveau, der blev valgt til testen. Havde det været 2 grønne trekanter, havde testen kunnet kritiseres for at promovere Svanemærkede produkter, da de så alle ville falde i kategorien "meget god". Derfor blev det valgt, at "netop bestået" kun skulle være "god", mens 75% af grænseværdien for Svanen svarer til "meget god"... underforstået, jo højere værdi jo værre for miljøet. Skalaen nedefter blev sat på tilsvarende vis i samråd med Torben Madsen og hans erfaringer indenfor både CDV og forbru-

og skærpes med jævne mellemrum. Og, at der stilles andre, både miljø- og sundhedskrav, i Svanen end CDV. Man kan derfor ikke sige, at de lever op til Svanens krav, men kun, at de lever op til Svanens krav for CDV, forklarer Anja Keller, der fortsætter:

- SPT hævder, at produkterne, som de har fået vurderet, kan klare langt skarpere krav til CDV, end det Svanen stiller. Det må stå for deres regning, da vi ikke kender, eller kan kontrollere, disse værdier.

Til Torben Madsens udtalelse om, at alle produkter har relativt lav miljøbelastning, har Anja Keller denne kommentar:

- Jeg synes ikke, det er en kritik af testen, snarere en konstatering. Da miljøvurderingen jo ikke er den eneste parameter i testen, synes det ikke så relevant. Tværtimod er det jo så udmærket, at miljøvurderingen ikke indgår i rangeringen af produkterne.

- Vi er godt klar over, at den netop afholdte test kun er et øjebliksbillede. En af vores poin-

Svanen sætter grænser for hvor giftige stofferne i vaskepulveret må være og kræver, at de skal kunne nedbrydes. Det er Svanens mål at reducere vandforureningen ved både at begrænse den anvendte mængde vaskemiddel og dets indhold af skadelige stoffer

gertest. Valg af en kategorisering kan altid være åben for diskussion, men siden der hverken er en "rigtig" eller "forkert", er valget truffet i samråd med fornævnte ekspert.

Et øjebliksbillede

Videre siger Anja Keller:

- Det er sandt, at sammenlægger man resultaterne fra TÆNK med de, der er offentliggjort af SPT, så klarer alle produkterne kravet til CDV i Svanens kriterier i dag. Det er jo glædeligt, at produkterne i dag er relativt miljøvenlige. Det skal også bemærkes, at Svanens krav jo ikke er stationære. De revideres

ter er jo, at miljømærkede produkter ved enhver ændring skal dokumentere dette over for os. Kunderne kan altså være sikre på, at når en vare er forsynet med et miljømærke, så er den bedømt på sin faktiske sammensætning, understreger Jørgen Toldsted, der fortsætter:

- Vores fokus i de kommende år vil stadigvæk være koncentreret omkring en øget indsats mod forbrugerne i indkøbsfasen. Det skal være nemt at gå på indkøb og hurtigt sætte sig ind, hvilke produkter der tager hensyn til miljøet uden at gå på kompromis med andre parametre.